

Polska Akademia Nauk

**Wybrane strategiczne zadania
programowo-inwestycyjne
Polskiej Akademii Nauk
w latach 2006-2010**

OPRACOWAŁ ZESPÓŁ:

Przewodniczący:

Andrzej B. Legocki – prezes PAN

Członkowie:

**Marek Chmielewski, Henryk Domański, Franciszek Dubert,
Paweł Gierycz, Marek Konarzewski, Małgorzata Kozłowska,
Janusz Lipkowski, Wojciech Materski, Adam Nadachowski,
Emil Nalborczyk, Wojciech K. Nowacki, Andrzej Pisula,
Jan Strelau, January Weiner**

Warszawa, sierpień 2005

Spis treści

1. Ogólna koncepcja i zakres programu	5
2. Wybrane strategiczne zadania programowo-inwestycyjne PAN w latach 2006-2010	8
3. Sieć badań nad środowiskiem naturalnym i zachowaniem różnorodności biologicznej	15
A. Ośrodek Badań Podstawowych i Technicznych Środowiska Naturalnego i Biomedycyny PAN w Warszawie	15
B. Ośrodek Badań nad Bioróżnorodnością PAN w Krakowie	21
4. Ośrodek Nauk Chemicznych PAN „WOLA”	28
5. Ośrodek Studiów Humanistycznych i Społecznych PAN oraz Uniwersytetu Warszawskiego	32

Załączniki

I. Koncepcja zabudowy IPPT PAN i CBE PAN w Warszawie	36
II. Koncepcja zabudowy OBB PAN w Krakowie	42
III. Koncepcja zabudowy ONC PAN w Warszawie	54
IV. Koncepcja zabudowy OSHiS PAN i UW w Warszawie	58

1. Ogólna koncepcja i zakres programu

W programach rozwojowych Unii Europejskiej i Polski nauka oraz działalność innowacyjna zostały określone jako główne czynniki rozwoju cywilizacyjnego i gospodarczego. Stawia to przed wszystkimi rządami krajów członkowskich UE i instytucjami krajowymi wielkie wyzwania, wymusza konieczność określenia strategii oraz dokonania wyboru priorytetów i programów wykonawczych.

Polska Akademia Nauk określiła obszary koncentracji badań naukowych, które wykorzystując zgromadzony potencjał roszą największe szanse na szybkie i skuteczne przyczynienie się do modernizacji i rozwoju naszej gospodarki.

Wśród tych kierunków znajdują się m.in. medycyna molekularna i biotechnologia, badania środowiska naturalnego dotyczące zachowania różnorodności biologicznej, technologie informatyczne, mikro- i nanotechnologie, chemia supramolekularna, fotonika oraz elektronika.

Jednym z najważniejszych zadań Polskiej Akademii Nauk jest dążenie do zintegrowania środowisk naukowych w Polsce, zarówno dla wypełnienia zadań badawczych, jak i edukacyjnych. Niezależnie od krajowych działań integracyjnych, bardzo istotne jest podejmowanie naukowej współpracy międzynarodowej. Realizacja tych zadań jest możliwa m.in. w ramach organizowanych sieci naukowych jednostek zajmujących się zblizonymi problemami naukowymi.

Polska Akademia Nauk opracowała strategiczną koncepcję kilku dużych, ogólnokrajowych programów badawczo-inwestycyjnych podejmowanych w celu rozwinięcia dziedzin uwzględniających krajowe priorytety, już posiadających liczący się potencjał badawczy, a które w skali międzynarodowej należą do kierunków najbardziej przyszłościowych.

Największym przedsięwzięciem w tym zakresie planowanym na lata 2006-2010 jest utworzenie sieci instytucji naukowych obejmujących szeroko pojęte badania nad środowiskiem wraz ze stworzeniem zaplecza techniczno-informatycznego dla tych kierunków. Problematyka ta ma wielkie znaczenie dla rozwoju i gospodarki naszego kraju i całej Europy. Dotyczy ona unikatowych w skali naszego kontynentu ekosystemów, a zajmujące się nimi ośrodki po wyposażeniu w odpowiednią infrastrukturę badawczą i dzięki wykorzystaniu zdobyczy współczesnej genetyki, biotechnologii i bioinformatyki mogą w ciągu kilku lat uczynić badania nad środowiskiem i zachowaniem różnorodności biologicznej naszą narodową specjalnością badawczą. W Polsce działa już wiele jednostek Polskiej Akademii Nauk i uczelni wyższych, które zostaną włączone do opracowy-

wanych programów, zyskując nowy impuls do dalszego skoordynowanego rozwoju. Jednostkami wiodącymi tego programu będą Ośrodek Badań Podstawowych i Technicznych Środowiska Naturalnego i Biomedycyny w Warszawie¹ oraz Ośrodek Badań nad Bioróżnorodnością w Krakowie². Przedstawiony program przewiduje wybudowanie nowych obiektów badawczych na terenie Kampusu OCHOTA w Warszawie oraz Kampusu Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

W Warszawie na terenie Kampusu OCHOTA, w bezpośrednim sąsiedztwie mieszczących się tam jednostek Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytetu Warszawskiego i Akademii Medycznej, przewiduje się zlokalizowanie nowych obiektów: Centrum Badań Ekologicznych PAN oraz Instytutu Podstawowych Problemów Techniki PAN, którego zmodernizowany program badawczy znacznie zwiększy potencjał naukowy, a także dydaktyczny Kampusu OCHOTA.

W Krakowie na terenie Kampusu Uniwersytetu Jagiellońskiego obok już wybudowanych obiektów Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ przewiduje się zlokalizowanie Instytutu Fizjologii Roślin PAN, Instytutu Ochrony Przyrody PAN, Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN oraz Zakładu Geomorfologii i Hydrologii Gór i Wyżyn Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN. Stworzy to możliwość integracji potencjału naukowego i edukacyjnego oraz pogłębienia współpracy i podejmowania szerszych wyzwań badawczych.

Drugim strategicznym zadaniem programowo-inwestycyjnym Polskiej Akademii Nauk jest stworzenie nowoczesnego Kampusu Chemii WOLA w Warszawie przez zmodernizowanie obiektów Instytutów Chemii Organicznej PAN i Chemii Fizycznej PAN³. W ramach modernizacji mają być wybudowane nowe obiekty naukowo-konferencyjne oraz przeprowadzony remont części obecnie użytkowanych pomieszczeń. Realizacja tego zamierzenia pozwoli na zintegrowanie środowiska naukowo-dydaktycznego podczas podejmowania złożonych przedsięwzięć aplikacyjnych dla przemysłu chemicznego, farmaceutycznego, ochrony roślin oraz analityki chemiczno-diagnostycznej.

Kolejnym zadaniem programowo-inwestycyjnym Polskiej Akademii Nauk jest wybudowanie zaplanowanego już przed wielu laty wspólnie z Uniwersytetem Warszawskim

¹ We wnioskach złożonych do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji użyto następujących nazw inwestycji:

- „Instytut Podstawowych Problemów Techniki w Warszawie”,
- „Nowa Siedziba Centrum Badań Ekologicznych PAN na terenie Kampusu Ochota”.

² We wniosku złożonym do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji inwestycję nazwano „Centrum Badań nad Bioróżnorodnością PAN w Krakowie”.

³ We wniosku złożonym do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji inwestycję nazwano „Chemiczne Centrum Naukowo-Konferencyjne PAN”.

Ośrodka Nauk Humanistycznych i Społecznych na Powiślu w Warszawie⁴. W nowym obiekcie obok jednostek Uniwersytetu Warszawskiego umieszczone zostaną Instytut Filozofii i Socjologii PAN oraz Instytut Studiów Politycznych PAN. Umieszczenie we wspólnym obiekcie placówek Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytetu Warszawskiego zintegruje te środowiska i stworzy im nowe zaplecze informatyczno-biblioteczne otwierające nowe możliwości rozwoju nauk humanistycznych i społecznych w Polsce.

Dla wszystkich wymienionych przedsięwzięć programowo-inwestycyjnych opracowano szczegółową lokalizację, koncepcje zagospodarowania terenu, koncepcje architektoniczne, wstępnie oszacowano koszty, opracowano harmonogramy wykonawcze i ustalono koordynatorów prac dotyczących wspólnych obiektów. Instytuty koordynujące poszczególne zadania inwestycyjne wystąpiły do Ministra Nauki i Informatyzacji z wnioskami o dotacje celowe.

Po uzyskaniu aprobaty przedstawionych w niniejszym opracowaniu założeń inwestycyjnych oraz potwierdzeniu możliwości ich sfinansowaniu w ramach dotacji celowych i proponowanych harmonogramów wykonawczych, Polska Akademia Nauk przystąpi niezwłocznie do opracowania szczegółowych założeń programowo-merytorycznych.

⁴ We wnioskach złożonych do Ministerstwa Nauki i Informatyzacji inwestycję nazwano „Budynek Uniwersytetu Warszawskiego i Polskiej Akademii Nauk przy ul. Furmańskiej w Warszawie”.

2. Wybrane strategiczne zadania programowo-inwestycyjne PAN w latach 2006-2010

Istotnym elementem nowej strategii rozwoju nauki, która mocno akcentuje zespolenie sfery podstawowej i stosowanej, jest obligatoryjne odnoszenie wszystkich ocen i rankingów do międzynarodowych kryteriów doskonałości. Odzwierciedleniem tych tendencji jest tworzenie w krajach członkowskich UE centrów doskonałości oraz centrów zaawansowanych technologii. Dla każdego kraju oznacza to, że jedynie badania spełniające wysokie standardy merytoryczne i oparte na nowoczesnej infrastrukturze badawczej mogą liczyć na finansowanie przez programy UE. W dłuższej perspektywie taka sytuacja wymusza wręcz konieczność unowocześnienia istniejącej infrastruktury naukowej oraz modernizację niektórych kierunków i placówek oraz kierunków badawczych.

Wśród kierunków badawczych nauki i innowacyjności, które Polska Akademia Nauk uznała za najważniejsze i zgłosiła do Ministerstwa Nauki jako priorytetowe w Projekcie Krajowego Programu Ramowego, znalazły się:

- cywilizacja europejska: geneza, problemy współczesne i perspektywy;
- medycyna molekularna i biotechnologia w zastosowaniach wpływających na poprawę stanu zdrowia społeczeństwa, w tym badania molekularnego podłoża chorób genetycznych, cywilizacyjnych i nowotworowych;
- badania środowiska naturalnego – problemy zachowania różnorodności biologicznej, ochrona i kształtowanie środowiska rolniczego i leśnego – przyrodnicze determinanty trwałego rozwoju;
- nowe metody lecznicze, w tym transplantologia, komórki macierzyste oraz farmakologia chorób ośrodkowego układu nerwowego;
- bioinżynieria, biomechanika, biosensory;
- mikro- i nanotechnologie;
- chemia supramolekularna – nanomateriały;
- fotonika;
- elektronika;
- projektowanie, synteza i technologie wytwarzania substancji chemicznych jako źródła nowych materiałów dla gospodarki;
- technologie informatyczne wraz z naukami decyzyjnymi;
- nowe zasoby i odnawialne źródła energii;
- diagnozowanie i programowanie rozwoju i trwałości eksploatacyjnej infrastruktury komunikacyjnej.

Strategicznym celem Polskiej Akademii Nauk jest dążenie do zintegrowania całej sfery nauki w Polsce. Nauka jest dziedziną, której poziom wyznaczają zespolone osiągnięcia wszystkich środowisk naukowych bez względu na ich afiliacje. Służą temu inicjatywy łączenia potencjału badawczego, a także edukacyjnego, placówek PAN oraz jednostek uczelnianych zajmujących się tymi samymi dziedzinami wiedzy. W przyszłości będą również powstawać wspólne jednostki badawcze uczelniano-akademijne.

Istotnym elementem modernizacji nauki w Polsce jest podejmowanie wspólnych zadań badawczych, obejmujących także dydaktykę specjalistyczną, z partnerami zagranicznymi.

Nauki przyrodnicze i techniczne są obecnie szczególnie predysponowane do tworzenia wspólnych platform i sieci naukowych przez nawiązywanie ścisłych więzi instytucjonalnych i programowych. Przyczyni się do tego realizowanie umów dwu- i wielostronnych, a także uczestniczenie polskich zespołów badawczych w międzynarodowych konsorcjach i sieciach naukowych. W przyszłości środowiska naukowe i edukacyjne uzyskają zapewne wsparcie dzięki rozwijającym się kontaktom z krajami Europy Wschodniej (Ukraina, Rosja, Białoruś). Może to odegrać ważną rolę w podtrzymywaniu dialogu między społeczeństwami, ułatwiając wielokierunkowe podejmowanie problematyki związanej z charakteryzowaniem ekosystemów.

W naukach humanistycznych i społecznych obok aktywnego uczestnictwa polskich zespołów badawczych w międzynarodowym życiu naukowym, powinniśmy generować i wspierać nade wszystko te programy, które ukazują nasz rodowód historyczny i dziedzictwo kulturowe oraz tożsamość narodową.

Ważnym elementem tworzenia projektów strategii naukowej w naszym kraju jest zaznaczenie tzw. obszarów koncentracji naukowej (ogólnie określone obszary interdyscyplinarne, skupiające znaczący potencjał badawczy naszego kraju w ważnych dziedzinach nauki światowej). Intencją takiej strategii jest, aby nowe inicjatywy tworzenia sieci i programów badawczych, a także rozwój kształcenia zaawansowanego przez krajowe i międzynarodowe studia doktoranckie były prowadzone przede wszystkim, choć nie wyłącznie, z uwzględnieniem tych właśnie obszarów.

Jako bardzo istotne dla przyszłości gospodarczej Polski, Polska Akademia Nauk uznaje pilną potrzebę opracowania ekspertyz i programów działania w zakresie:

- określenia długotrwałych zmian środowiska, w tym klimatu dla Polski;
- dostępności wody i zagrożenia stepowaniem obszarów rolniczych;
- ochrony środowiska przyrodniczego i poznania mechanizmów powstawania i utrzymywania się różnorodności biologicznej;
- zabezpieczenia społeczeństwa przed masowymi pandemiami ludzi i zwierząt oraz działania w celu wydłużenia średniego czasu życia;
- rekomendacji w zakresie wykorzystywania różnorodnych zasobów energetycznych niezbędnych do szybkiego rozwoju Polski.

Idea tworzenia sieci naukowych, skoncentrowanych przestrzennie, dysponujących dostatecznie dużą dla celów sprawczych „masą krytyczną” zasobów ludzkich, aparaturowych i bibliotecznych, nie jest nowa. Taką strategię wypróbowano w wielu ośrodkach badawczo-universytecko-technologicznych Europy, jak np. w Cambridge czy w Heidelbergu, gdzie instytuty naukowe sąsiadują i współpracują z uniwersytetami, a jedne i drugie z przedsiębiorstwami technologicznymi.

Największym przedsięwzięciem w tym zakresie jest utworzenie Sieci Instytucji Naukowych dotyczących badań podstawowych i technicznych nad środowiskiem naturalnym. W ostatnich kilkunastu latach znaczenie badań ekologicznych w nauce światowej niepomiaralnie wzrosło, czego dowodem obok znacznej ilości publikacji w najważniejszych periodykach naukowych jest wzrost nakładów finansowych na badania środowiskowe w USA i w krajach Unii Europejskiej. Przyczyną znacznego wzrostu zainteresowania tą dziedziną nauki są m.in.:

- postęp w metodologii badań ekologicznych, który dokonał się przez precyzyjniejsze formułowanie hipotez oraz szerokie wykorzystanie technik biologii molekularnej z genomiką i bioinformatyką, genetyką, fizjologią i naukami o Ziemi;
- znaczenie i implikacje praktyczne problematyki badawczej dla rozwiązania problemów środowiskowych wywołanych np. niekorzystnymi zmianami klimatycznymi, degradacją różnorodności biologicznej czy też przez pojawienie się gatunków inwazyjnych.

Ze względu na interdyscyplinarny charakter ekologii pożądane jest umiejscowienie placówek ekologicznych w najbliższym sąsiedztwie instytucji naukowych o uzupełniającym się profilach: organizmalnym (zoologia) i molekularnym (diagnostyka taksonomiczna, ewolucja, ekologia molekularna; badania bioróżnorodności taksomicznej i ekologicznej; ochrona bioróżnorodności; ekologia ewolucyjna) oraz przyrodniczych nauk o Ziemi. Badania takie prowadzone w ośrodkach całego kraju (mają one wielkie znaczenie środowiskowe i gospodarcze zwłaszcza dla wschodnich i południowych rejonów Polski) zostaną zogniskowane w dwóch ośrodkach: w Warszawie oraz w Krakowie.

W obu tych miastach zlokalizowanych jest wiele instytucji naukowych Polskiej Akademii Nauk i uczelni wyższych. Z długiej listy instytucji Polskiej Akademii Nauk, które będą współpracowały w szeroko pojętym obszarze badań ekologicznych, można wymienić (wyszczególnienie obejmuje placówki w ich obecnej strukturze, niektórym z nich będą rekomendowane zmiany modernizacyjne):

- Instytut Agrofizyki PAN w Lublinie,
- Instytut Biochemii i Biofizyki PAN w Warszawie,
- Instytut Biologii Doświadczalnej im. Nenckiego PAN w Warszawie,
- Instytut Botaniki PAN w Krakowie,
- Instytut Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu,
- Instytut Farmakologii PAN w Krakowie,

- Instytut Fizjologii Roślin PAN w Krakowie,
- Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie,
- Instytut Genetyki Człowieka PAN w Poznaniu,
- Instytut Genetyki i Hodowli Zwierząt PAN w Jastrzębcu,
- Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN w Krakowie,
- Instytut Immunologii i Terapii Doświadczalnej PAN we Wrocławiu,
- Instytut Ochrony Przyrody PAN w Krakowie,
- Instytut Parazytologii PAN w Warszawie,
- Instytut Rozrodu Zwierząt i Badań Żywności PAN w Olsztynie,
- Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN w Krakowie,
- Międzynarodowy Instytut Biologii Molekularnej i Komórkowej PAN w Warszawie,
- Międzynarodowe Centrum Ekologii PAN w Łodzi,
- Centrum Badań Ekologicznych PAN w Dziekanowie Leśnym,
- Centrum Biologii Medycznej PAN w Łodzi,
- Muzeum i Instytut Zoologii PAN w Warszawie,
- Ogród Botaniczny – Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej PAN w Pow-sinie,
- Stacja Badawcza Rolnictwa Ekologicznego i Hodowli Zachowawczej Zwierząt PAN w Popielnie,
- Zakład Biologii Antarktyki PAN w Warszawie,
- Zakład Ichtiologii i Gospodarki Rybackiej PAN w Gołyszach,
- Zakład Ornitologii PAN w Gdańsku,
- Zakład Badania Ssaków PAN w Białowieży.

Z grona uczelni wyższych, w ramach których szereg jednostek organizacyjnych prowadzi badania w przedmiotowym problemie na terenie „wschodniej i południowej Polski” i współpracuje z wieloma placówkami Polskiej Akademii Nauk, należy wymienić:

- Uniwersytet Warszawski,
- Uniwersytet Jagielloński w Krakowie,
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie,
- Uniwersytet w Białymstoku,
- Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie,
- Akademię Rolniczą w Krakowie,
- Akademię Rolniczą w Lublinie,
- Akademię Rolniczą w Poznaniu.

Powyższe listy nie obejmują wszystkich placówek, w tym resortowych, z których zapewne wiele będzie czynnie włączonych do badań realizowanych w sieci.

Ośrodek Badań Podstawowych i Technicznych nad Środowiskiem Naturalnym w Warszawie zlokalizowany będzie na terenie Kampusu OCHOTA. Obok mieszczących

się tam Instytutów Polskiej Akademii Nauk, to znaczy Instytutu Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego oraz Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej, planowana jest budowa obiektu, w którym znajdą pomieszczenia kolejne placówki PAN: Centrum Badań Ekologicznych oraz Instytut Podstawowych Problemów Techniki. Lista placówek objętych programem inwestycyjnym nie obejmuje Muzeum i Instytutu Zoologii PAN, choć tematyką badawczą i zamierzeniami programowymi mieści się najściślej w badaniach nad środowiskiem naturalnym i zachowaniem bioróżnorodności biologicznej. Rozważano możliwość przeniesienia tej placówki na Kampus OCHOTA. Jednak z uwagi na bardzo ograniczoną powierzchnię działki budowlanej, okazało się to niemożliwe. Ponadto funkcja Muzeum działającego przy Instytucie z uwagi na charakter ekspozycyjno-dydaktyczny wymaga swobodnego dostępu publiczności z zewnątrz. Spełnienie tego warunku byłoby trudne w przypadku kampusu o ściśle badawczym charakterze, który wymaga odpowiedniego zabezpieczenia. Instytut Zoologii pozyska w następnych latach nową lokalizację, jeżeli ze względów prawnych obecna nie będzie dalej możliwa. Merytorycznie jednostka ta już teraz będzie zespolona zarówno jeśli idzie o programy badawcze, jak i nowoczesną dydaktykę, z placówkami realizującymi badania nad środowiskiem i zachowaniem bioróżnorodności biologicznej.

Ośrodek Badań nad Bioróżnorodnością PAN w Krakowie ma powstać na terenie III Kampusu 600-lecia Odnowienia Uniwersytetu Jagiellońskiego. Na tym terenie już obecnie są zlokalizowane następujące jednostki Uniwersytetu Jagiellońskiego:

- Instytut Biologii Molekularnej,
- Instytut Nauk o Środowisku,
- Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej,
- Zakład Chemii Środowiska.

W Parku Technologicznym działa ośrodek tworzenia oprogramowania MOTOROLI. W najbliższym czasie Uniwersytet Jagielloński wybuduje nowe siedziby Instytutów: Informatyki, Fizyki, Zoologii i Geologii oraz Botaniki, wraz z ogrodem botanicznym.

Spośród krakowskich placówek Polskiej Akademii Nauk przewiduje się przystąpienie do Ośrodka Badawczego następujących jednostek:

- Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt,
- Instytutu Fizjologii Roślin,
- Zakładu Geomorfologii i Hydrologii Gór i Wyżyn Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania,
- Instytutu Ochrony Przyrody.

Usytuowanie w jednym ośrodku naukowo-dydaktycznych placówek przyrodniczych Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz instytutów badawczych Polskiej Akademii Nauk pozwoli na integrację potencjału naukowego i edukacyjnego m.in. przez powstawanie wspólnych studiów doktoranckich i programów specjalistyczno-edukacyjnych oraz stworzy nowy klimat do pogłębiania współpracy i podejmowania szerszych wyzwań badawczych.

Drugim strategicznym zadaniem programowo-inwestycyjnym jest głęboka modernizacja Kampusu Chemii w dzielnicy Wola w Warszawie. Na terenie tego kampusu zlokalizowane są dwie placówki Polskiej Akademii Nauk: Instytut Chemii Fizycznej oraz Instytut Chemii Organicznej. Nauki chemiczne należą w naszym kraju do najsilniejszych kierunków przyrodniczych o ogromnym znaczeniu aplikacyjnym. W nowoczesnym ujęciu stanowią one pomost między obszarami biomedycyny i nauką o materiałach. Instytuty te należą do czołowych placówek chemicznych zarówno badań podstawowych, jak i stosowanych, z których wiele wdrożono do praktyki przemysłowej. Oba prowadzą szeroką działalność edukacyjną – kształcą się w nich ponad 100 doktorantów, a na wykłady specjalistyczne prowadzone przez pracowników Instytutów uczęszczają doktoranci Wydziałów Chemii Uniwersytetu Warszawskiego, Politechniki Warszawskiej oraz Akademii Podlaskiej. Instytuty mieszczą się w pawilonach wybudowanych w roku 1965, których stan techniczny nie spełnia obowiązujących obecnie standardów. Przeprowadzona ekspertyza techniczna wykazała nieopłacalność generalnego remontu całkowicie zamortyzowanych pawilonów. Wybudowanie Naukowego Ośrodka Chemicznego PAN w skład którego wchodzić będą: Instytut Chemii Organicznej PAN, Instytut Chemii Fizycznej PAN, Środowiskowa Biblioteka Chemiczna PAN oraz Centrum Konferencyjne utworzyłoby nowe horyzonty poznawcze i aplikacyjne przed naukami chemicznymi.

Trzecim zadaniem programowo-inwestycyjnym o znaczeniu strategicznym jest wybudowanie Ośrodka Studiów Humanistycznych i Społecznych (OSHiS) w Warszawie na Powiślu jako wspólnej inwestycji PAN i Uniwersytetu Warszawskiego. W skład OSHiS wejdą Instytuty Filozofii i Socjologii PAN, Instytut Studiów Politycznych PAN oraz Wydział Filozofii i Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego. Ponadto w obiekcie tym znajdować się będą połączone biblioteki Instytutów PAN, Uniwersytetu Warszawskiego i Polskiego Towarzystwa Filozoficznego. Inicjatywa wspólnej budowy tego Ośrodka powstała w 2001 r. i prace przygotowawcze są daleko zaawansowane.

Instytut Filozofii i Socjologii PAN oraz Instytut Studiów Politycznych PAN realizują szeroką współpracę międzynarodową z wieloma krajami. Aktywnie uczestniczą wspólnie z jednostkami Uniwersytetu Warszawskiego w kształceniu studentów, doktorantów i kadr naukowych. Zlokalizowanie we wspólnym obiekcie placówek Polskiej Akademii Nauk i Uniwersytetu Warszawskiego zintegruje i zaktywizuje środowisko oraz przyczyni się do znacznego rozwoju nauk społecznych w Polsce, które stanowią fundament dziedzictwa historycznego i polskiej racji stanu.

Po uzyskaniu aprobaty przedstawionych w niniejszym opracowaniu założeń inwestycyjnych oraz potwierdzeniu możliwości ich sfinansowania w ramach dotacji celowych i proponowanych harmonogramów wykonawczych, Polska Akademia Nauk przystąpi niezwłocznie do opracowania szczegółowych założeń programowo-merytorycznych obejmujących następujące elementy:

- Określenie współdziałania z jednostkami uczelnianymi przez włączenie tych zespołów w zintegrowane zadania badawcze. Zainteresowanie i wsparcie dla zamierzeń Polskiej Akademii Nauk w tym zakresie zadeklarowały m.in. Uniwersytet Warszawski, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet w Białymstoku, Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie oraz Politechnika Warszawska.
- Powołanie międzynarodowych gremiów doradczych (*International Advisory Boards*) złożonych z wybitnych ekspertów. Ogromne zainteresowanie czynnym włączeniem się do doradczej działalności w dziedzinie badań nad środowiskiem wyrazili uczeni z Instytutów Maxa Plancka z Niemiec, Royal Society z Wielkiej Brytanii, Centre National de la Recherche Scientifique z Francji. Przewiduje się włączenie do tych programów również badaczy z innych zainteresowanych krajów.
- Wyprzedzające uruchomienie specjalistycznego kształcenia doktorantów, a także pozyskiwania drogą otwartych konkursów najbardziej utalentowanych naukowców młodej generacji. Może to mieć modelowe, a może i przełomowe znaczenie dla promocji wszystkich nauk przyrodniczych i społecznych w naszym kraju.

3. Sieć badań nad środowiskiem naturalnym i zachowaniem różnorodności biologicznej

A. Ośrodek Badań Podstawowych i Technicznych Środowiska Naturalnego i Biomedycyny PAN w Warszawie

W bezpośrednim sąsiedztwie Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN, Międzynarodowego Instytutu Biologii Molekularnej i Komórkowej, UNESCO/PAN, Instytutu Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN oraz Instytutu Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej im. M. Mossakowskiego PAN, planowana jest budowa obiektu, w którym znajdą pomieszczenia dwie placówki PAN: Centrum Badań Ekologicznych (CBE PAN) (obecnie w Dziekanowie Leśnym) oraz Instytut Podstawowych Problemów Techniki (IPPT PAN) (obecnie przy ul. Świętokrzyskiej 21).

Skoncentrowanie tych jednostek w jednym Kampusie OCHOTA będzie okazją do podejmowania rozszerzonych tematycznie zintegrowanych badań z pogranicza kilku dyscyplin.

Jak wspomniano wcześniej, w ostatnich kilkunastu latach znaczenie badań ekologicznych w nauce światowej niepomniernie wzrosło. Przejawem tego stało się coraz częstsze zamieszczanie artykułów relacjonujących wyniki badań ekologicznych w najpoważniejszych periodykach naukowych i odczuwalny wzrost nakładów na badania środowiskowe w USA oraz krajach Unii Europejskiej. Przyczynami wzrostu znaczenia szeroko pojętej ekologii są zarówno osiągnięty postęp w metodologii badań ekologicznych, jak i szerokie wykorzystanie technik biologii molekularnej, genetyki, fizjologii i nauk o ziemi.

Drugim, oczywistym, powodem gwałtownego wzrostu znaczenia ekologii jest ogromna waga podejmowanych przez nią problemów badawczych. W tej mierze wielką rolę odgrywa rosnąca świadomość konieczności uporania się z globalnymi wyzwaniami, jakie niosą ze sobą zmiany klimatyczne, utrata zróżnicowania biologicznego czy też problemy stwarzane przez gatunki inwazyjne. Świadomość potrzeby zmierzenia się z problemami ekologicznymi jest również w Polsce coraz powszechniejsza. Dlatego też badania ekologiczne powinny się stać jednym z priorytetów polityki naukowej naszego kraju. Wyrazem tej polityki powinna być radykalna poprawa sytuacji tej dyscypliny naukowej, a w tym przede wszystkim wzmocnienie i dalszy rozwój placówek zajmujących się szeroko pojętymi badaniami ekologicznymi.

Pożądanym krokiem w kierunku przyspieszenia rozwoju badań ekologicznych w naszym kraju jest koncentracja jednostek badawczych. Skupienie potencjału badawczego w określonych miejscach w oczywisty sposób przyczynia się do integracji środo-

wiska badawczego ponad podziałami regionalnymi, sprzyja wymianie i pojawianiu się nowych pomysłów, umożliwia efektywne wykorzystanie zasobów aparaturowych i bibliotecznych, wreszcie stwarza znakomite środowisko intelektualne dla rozwoju młodej kadry. Utworzenie stymulującego środowiska intelektualnego znajdującego oparcie w interdyscyplinarnym zapleczu badawczym stanowi zasadniczy, merytoryczny argument za podjęciem starań o zmianę obecnej lokalizacji CBE PAN i umiejscowienie tej placówki na terenie Kampusu OCHOTA.

Obecne CBE PAN jest zlokalizowane w Dziekanowie Leśnym i zatrudnia 46 pracowników (w tym: 4 profesorów, 6 docentów, 16 pracowników ze stopniem doktora). Dalszych 7 osób jest uczestnikami studium doktoranckiego.

W skład CBE PAN wchodzi również Stacja Hydrobiologiczna w Mikołajkach. Stacja udostępnia swoje laboratoria i zaplecze techniczne pracownikom różnych ośrodków naukowych. W tym celu powołano Radę Użytkowników Stacji, w skład której wchodzi przedstawiciele Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego i Akademii Podlaskiej. W wyniku starań Rady w roku 2005 zostanie podpisana umowa z Instytutem Mikrobiologii Morza Towarzystwa Maxa Plancka z Bremen w sprawie utworzenia na terenie stacji laboratorium molekularnej ekologii mikroorganizmów.

Główne kierunki badań prowadzonych w CBE PAN to:

- analiza przyczyn i skutków zmian różnorodności biologicznej; CBE PAN jest koordynatorem zamawianego projektu badawczego „Różnorodność biologiczna ekosystemów: geneza i funkcja”;
- mechanizmy podtrzymujące różnorodność zespołów organizmów glebowych, analiza wpływu różnorodności zespołu roślin łąkowych na różnorodność zespołu fauny glebowej, badania nad wpływem oddziaływań biotycznych na różnorodność zespołu nicieni glebowych, analiza dynamiki metapopulacji owadów epigeicznych zasiedlających olsowe wyspy w Puszczy Kampinoskiej oraz dynamiki wczesnych stadiów zasiedlania wysp na przykładzie mszyc i ich parazytoidów;
- zmiany różnorodności biologicznej, odtwarzane z rdzeni wydobytych z osadów dennych jezior oraz badania nad wielkoskalowymi wzorcami rozmieszczenia gatunków;
- badania krążenia azotu w terenach podmokłych;
- wpływ różnych scenariuszy przekształceń doliny Wisły na zamieszkujące ją gatunki ptaków;
- biochemiczna ewolucja glonów i porostów w środowisku skażonym metalami ciężkimi.

Szereg projektów prowadzonych na wyspach środkowej Wisły dotyczy ekologii behawioralnej i ewolucyjnej ptaków, w tym mechanizmów doboru płciowego, ewolucji zachowań altruistycznych oraz wpływu pokrewieństw na interakcje międzyosobnicze.

Liczne prace doktorskie realizowane w CBE PAN dotyczą między innymi ewolucji cech historii życiowych organizmów rozmnażających się bezpłciowo i wpływu tych cech na dynamikę ich populacji, zróżnicowania osobniczego wywołanego konkurencją wewnątrzgatunkową oraz wpływu procesów glebowych na sukces jednego z inwazyjnych gatunków roślin.

CBE PAN dysponuje zapleczem badawczym w postaci pracowni ogólnobiologicznych, pracowni mikrobiologicznej i glebowej. Jest dobrze wyposażone w zakresie analityki chemicznej. Posiada Pracownię Geograficznych Systemów Informatycznych i w tym zakresie współpracuje z Instytutem Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego PAN. Posiada odpowiednie oprogramowanie i sprzęt do budowy modeli matematycznych oraz cyfrowej obróbki obrazów. Dysponuje komorami klimatycznymi do hodowli roślin i zwierząt. CBE PAN nie posiada natomiast dobrze wyposażonej pracowni do badań molekularnych. Utworzenie takiej pracowni stało się ostatnio realne przy wykorzystaniu wyposażenia przekazanego przez Fundację im. Aleksandra von Humboldta.

Głównymi kierunkami badawczymi CBE PAN zintensyfikowanymi w wyniku współpracy z innymi placówkami na Kampusie OCHOTA, pozostaną:

- badania z zakresu ekologii krajobrazu jako naukowej podstawy ochrony różnorodności biologicznej;
- makroekologia – badania nad globalnymi trendami i wzorcami rozmieszczenia gatunków, ich rzadkości i pospolitości, prognozowanie dynamiki rozmieszczenia gatunków w następstwie wielkoskalowych zmian użytkowania ziemi i zmian warunków hydrologicznych oraz globalnych zmian klimatycznych;
- integrowanie ekologii populacyjnej i ewolucyjnej z genetyczną strukturą populacji i genetyczną dywergencją zachodzącą między populacjami.

IPPT PAN od szeregu lat odgrywa wielką rolę w rozwoju nauk technicznych oraz biotechnicznych w Polsce. Przez dziesięciolecia IPPT PAN był koordynatorem wielu ogólnopolskich programów badawczych, skupiając wokół siebie środowiska naukowe ze wszystkich polskich uczelni technicznych. Instytut ma prawa doktoryzowania i habilitowania w 6 dyscyplinach naukowych. Wypromował w swej historii 570 doktorów nauk technicznych.

W ostatnich latach Instytut realizuje oraz koordynuje szereg międzynarodowych projektów naukowo-badawczych, z których coraz więcej nakierowanych jest na zagadnienia związane z problematyką biologiczno-medyczną. Instytutowi powierzona została rola Krajowego Punktu Kontaktowego w ramach V i VI Programów Ramowych: Badań, Rozwoju Technicznego i Prezentacji Unii Europejskiej. Celem tej działalności jest wspomaganie budowy bazy naukowej i technologicznej dla Europejskiej Przestrzeni Badawczej.

Działalność Instytutu w międzynarodowych projektach badawczych realizowana jest głównie przez trzy Centra Doskonałości oraz koordynację dwóch programów międzynarodowych.

Głównymi celami działalności Centrum Doskonałości AMAS (*Advanced Materials and Structure*) jest między innymi:

- udział w rozwoju IPPT PAN jako międzynarodowego ośrodka badawczego w zakresie zaawansowanych materiałów i konstrukcji,
- kształcenie podyplomowe i upowszechnianie wiedzy,
- rozwój badań w zakresie nowoczesnych materiałów i konstrukcji, metod komputerowych, metod doświadczalnych,
- rozbudowa współpracy IPPT PAN z czołowymi ośrodkami badawczymi Unii Europejskiej,
- rozbudowa potencjału badawczego IPPT PAN ukierunkowanego na współpracę z przemysłem.

Nadrzędnym tematem Centrum Doskonałości ABIOMED (*Applied Biomedical Modelling and Diagnostics*) jest biomechanika: modelowanie materiałów organicznych, modelowanie przepływów biologicznych (krew) oraz diagnostyka medyczna. Wymaga ona współpracy specjalistów z wielu dziedzin takich, jak: mechanika, biologia, medycyna, chemia oraz genetyka.

Zadania Centrum Doskonałości LAPROMAT (*Laser Processing and Material Advanced Testing*) są ukierunkowane głównie na:

- rozwój IPPT PAN, jako uznanego w środowisku międzynarodowym ośrodka badawczego w dziedzinie badań materiałów i laserowych obróbek materiałów,
- zrównoważony rozwój IPPT PAN w trzech wzajemnie powiązanych obszarach: badań podstawowych, badań stosowanych oraz w zakresie edukacji i szkolenia,
- budowanie pozycji jako partnera w zakresie badań dla jednostek gospodarczych, w tym małych i średnich przedsiębiorstw.

Ponadto IPPT PAN jest koordynatorem międzynarodowych sieci doskonałości o charakterze interdyscyplinarnym:

- *Network of Excellence Knowledge-based Multicomponent Materials for Durable and Safe Performance* (KMM-NoE),
- *Network of Excellence for Advanced Materials and Structures* (AMAS-ISN).

Prace badawcze IPPT PAN obejmują badania podstawowe i aplikacyjne w następujących dziedzinach:

- metody informatyczne w mechanice;
- mechanika materiałów i biomechanika, m.in. powiązanie makroskopowego zachowania się różnych materiałów (metali, biomateriałów, nadprzewodniki wysokotemperaturowe, stopy z pamięcią kształtu, polimery, geomateriały) z ich strukturą i zjawiskami w skali mikroskopowej;

- mechanika i fizyka polimerów, cieczy i gazów;
- mechanika doświadczalna, badania zmian właściwości mechanicznych materiałów konstrukcyjnych dla różnej historii obciążeń eksploatacyjnych;
- mechanika konstrukcji (budowlanych i maszynowych) – analiza reakcji elementów konstrukcyjnych na różne obciążenia rzeczywiste;
- sterowanie i dynamika układów z wykorzystaniem informatyki, techniki laserowej, automatyki, robotów, fotoniki, optyki;
- ultradźwięki w medycynie;
- akustyka fizyczna;
- proekologiczne energooszczędne budownictwo.

Działalność Instytutu ma znaczenie dla wielu placówek naukowych i przedsiębiorstw przemysłowych. Prowadzi on także – na wysokim poziomie merytorycznym – specjalistyczne warsztaty, szkolenia i studia doktoranckie.

IPPT PAN, zatrudniający obecnie 333 pracowników i prowadzący studia doktoranckie dla 80 uczestników, zajmuje część gmachu należącego do Narodowego Banku Polskiego przy ul. Świętokrzyskiej 11/21, który musi opuścić do 30 czerwca 2008 r.

Głównym celem budowy nowej siedziby Instytutu jest kontynuowanie jego działalności naukowej i dydaktycznej (w postaci specjalistycznych warsztatów, szkoleń i studiów doktoranckich) oraz zwiększenie potencjału naukowo-badawczego i usługowego Kampusu OCHOTA.

IPPT PAN od lat prowadzi szeroką działalność usługową dla sektora medycznego (implanty, rozwój diagnostyki USG), dla małych i średnich przedsiębiorstw (badania mechaniczne) oraz dużych zakładów przemysłowych (nowoczesne materiały). W planowanym budynku przewidziano kilka specjalistycznych laboratoriów mechaniki i biomechaniki, których nie posiadają instytuty zlokalizowane w Kampusie OCHOTA. Planowana jest wspólnie z Instytutem Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN budowa Laboratorium Modelowania i Badań Nowoczesnych Materiałów i Procesów Fizjologicznych w Medycynie.

Planowany warsztat mechaniczny IPPT PAN, z dobrym parkiem maszynowym i wysoko wykwalifikowanymi pracownikami, będzie wykonywał prace usługowe dla wszystkich placówek PAN zlokalizowanych na terenie Kampusu OCHOTA.

Badania w IPPT PAN będą rozwijane w trzech głównych kierunkach:

- nowoczesne materiały i konstrukcje (w ramach FP-6 *Nanotechnologies and nanosciences, knowledge-based multifunctional materials and new production processes and devices*),
- modelowanie i diagnostyka w zastosowaniach medycznych (w ramach FP-6 *Life sciences, genomics and biotechnology for health*),
- metody informatyczne – analiza i optymalizacja w procesach technologicznych,

transporcie, inżynierii środowiska, kształtowaniu infrastruktury (w ramach FP-6 *Information society technologies* oraz *Sustainable development*).

IPPT PAN zgłosił szereg tematów do podjęcia we współpracy z jednostkami Kampusu OCHOTA: głównie z Instytutem Biocybernetyki i Inżynierii Biomedycznej PAN oraz Instytutem Medycyny Doświadczalnej i Klinicznej PAN.

W projektowanym budynku obok jednostek naukowych, dydaktycznych i technicznych będą zlokalizowane następujące jednostki:

- Europejski Wirtualny Instytut pod nazwą *Network of Excellence Knowledge-based Multicomponent Materials for Durable and Safe Performance*, który powstanie w 2007 r. z przekształcenia się Sieci Doskonałości KMM-NoE,
- Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych Unii Europejskiej,
- Laboratorium Mechaniki i Fizyki Nanomateriałów,

Podstawowe dane o inwestycji

IPPT PAN i CBE PAN zostaną zlokalizowane w Warszawie przy ul. Pawińskiego, we wspólnym budynku na działce nr 6/11, wydzielonej z działki nr 6/9 z obrębu 2-03-10, KW 181028. Powierzchnia działki 6/11 wynosi 5713 m². Właścicielem terenu jest Skarb Państwa, a wieczystym użytkownikiem PAN.

Według koncepcji budowlanej, przygotowanej przez Wydział Architektury Politechniki Krakowskiej na zlecenie IPPT PAN, część budynku przeznaczona dla tego Instytutu będzie miała kształt prostokąta o powierzchni około 1600 m², i będzie składała się z dwu części: niskiej o dwu kondygnacjach nadziemnych, z wewnętrznym holem oraz patio i jednej kondygnacji podziemnej i części wysokiej budynku o 8 kondygnacjach nadziemnych i jednej kondygnacji podziemnej (Załącznik 1).

Całość kondygnacji podziemnej jest przeznaczona na laboratorium z ciężką i wysokogabarytową aparaturą badawczą oraz warsztaty centralne.

Powierzchnia użytkowa części naziemnej, wynosząca około 7440 m², zostanie przeznaczona na:

pomieszczenia naukowe i biurowe	4000 m ² ,
laboratoria i pomieszczenia techniczne	750 m ² ,
sale wykładowe i seminaryjne	190 m ² ,
biblioteka	700 m ² ,
pokoje gościnne i zaplecze gastronomiczne	500 m ² ,
wydawnictwa, administracja	200 m ² ,
komunikacja i sanitariaty	1100 m ² .

Do budynku IPPT PAN będzie przylegać budynek CBE PAN, będący przedmiotem odrębnego wniosku o dofinansowanie. Sale konferencyjne i zaplecze gastronomiczne IPPT PAN będą umieszczone w części budynku stykającej się z planowaną siedzibą CBE PAN tak, aby obie instytucje użytkowały je wspólnie.

Koszt realizacji inwestycji IPPT PAN został oszacowany na 40 000 000 PLN. Inwestycja będzie realizowana ze środków własnych (2 000 000 PLN) oraz dotacji celowej. W dniu 30 VI 2005 IPPT PAN wystąpił do Ministra Nauki i Informatyzacji o przyznanie dotacji celowej w wysokości 38 000 000 PLN.

Planowane terminy realizacji inwestycji: rozpoczęcie 2006 r., zakończenie 2008 r.

Stan zaawansowania prac w zakresie przedmiotowej inwestycji:

- przygotowano projekt wydzielenia działki nr 6/1 z działki 6/9 obrębu 2-03-10, KW 181028,
- złożono wnioski administracyjne dotyczące warunków zabudowy i założeń technicznych,
- przygotowano projekt koncepcyjny zabudowy,
- opracowano ofertę przetargową na wykonanie projektów technicznych,
- złożono wniosek o dotację celową.

Nowy budynek CBE PAN zlokalizowany będzie na tej samej działce 6/11 z obrębu 2-03-10 o powierzchni 5713 m² przy ul. Pawińskiego w Warszawie. Przylegać on będzie do budowanego jednocześnie budynku IPPT PAN. Budynek w kształcie prostokąta o powierzchni rzutu około 1000 m² będzie składał się z jednej podziemnej i czterech kondygnacji nadziemnych o łącznej powierzchni użytkowej 4930 m², w tym:

laboratoria	1450 m ² ,
pokoje	1100 m ² ,
sala konferencyjna	80 m ² ,
administracja, komunikacja, sanitariaty	600 m ² ,
pomieszczenia techniczne	1700 m ² .

Łączny koszt inwestycji został oszacowany na 24 364 000 PLN. W dniu 30 czerwca 2005 r. CBE PAN wystąpiło do Ministra Nauki i Informatyzacji z wnioskiem o dotację celową na realizację przedmiotowej inwestycji w kwocie 24 364 000 PLN.

Planowany termin realizacji inwestycji: rozpoczęcie 2006 r., zakończenie 2008 r.

Stan zaawansowania prac w zakresie przedmiotowej inwestycji:

- inwestycja wspólna z IPPT PAN (sprawy administracyjne dotyczące terenu, koncepcji zabudowy itp. są załatwiane przez koordynatora),
- złożony wniosek o dotację celową.

B. Ośrodek Badań nad Bioróżnorodnością PAN w Krakowie

Przed biologią XXI wieku stoją wielkie wyzwania, które niewątpliwie zaowocują bezprecedensowymi sukcesami tej nauki. Nadchodzące lata XXI wieku, a przynajmniej pierwsza jego połowa, będą na pewno czasem biologii. Szansą dla biologii uprawianej w Polsce będzie jak najszybsze dołączenie do tych krajów i instytucji międzynarodo-

wych, które już skoncentrowały wysiłki badawcze na problematyce różnorodności biologicznej. Przejawem tego jest ogłaszanie międzynarodowych programów naukowych oraz konkursów na projekty badawcze, związane z bioróżnorodnością (np. program LINKECOL i konkurs projektów EUROCORES – EURODIVERSITY Europejskiej Fundacji Nauki), podnoszenie problematyki bioróżnorodności do rangi narodowych priorytetów badawczych (jak to ma miejsce w wielu krajach Europy) bądź też narodowych instytucji naukowych – czego przykładem może być podejmowana obecnie długofalowa strategia badawcza Towarzystwa im. Maxa Plancka.

Do tej pory udział polskich biologów w podejmowaniu problematyki bioróżnorodnościowej był niewielki, często ograniczał się do powierzchownego nawiązywania do modnych haseł i terminów. Wiązało się to z ogólną słabością nauk ekologicznych w Polsce i brakiem zainteresowania problematyką ekologiczno-ewolucyjną ze strony biologów molekularno-komórkowych. Działo się tak mimo niewątpliwych indywidualnych sukcesów wielu badaczy i mimo dużego potencjału tej dziedziny w naszym kraju, wynikającego ze stosunkowo wysokiego rozwoju biologii molekularnej i komórkowej, przy równocześnie dużej liczbie taksonomów specjalizujących się w różnych grupach organizmów (ich brak jest czynnikiem spowalniającym rozwój biologii różnorodności w krajach zachodnich) i niezłe postawionej biologii ewolucyjnej. Problem polega przede wszystkim na izolacji subdyscyplin biologii, co po części wynika z anachronicznego profilu instytutów badawczych, mało elastycznego systemu finansowania badań, braku mechanizmów organizacyjnych, które sprzyjałyby współpracy grup badawczych z różnych resortów. Powoduje to również, że w miejsce naturalnej współpracy pojawia się wyniszczająca rywalizacja o skąpe środki, a te wykorzystywane są mało efektywnie lub marnotrawione.

Od szeregu lat istnieją już możliwości współpracy międzynarodowej (np. w ramach europejskich programów ramowych czy też programów europejskiej Fundacji Nauki), której zakres jednak ogranicza mała konkurencyjność polskich grup badawczych i to nie tylko w stosunku do krajów najbardziej rozwiniętych; radą na to nie jest poszukiwanie protekcji (specjalnego traktowania) naszych zespołów badawczych, lecz podniesienie jakości i intensywności badań w naszym kraju.

Chociaż sukces w nauce zależy wyłącznie od kwalifikacji i motywacji samych badaczy, im też przypada cały splendor, to jednak zadaniem instytucji takich jak Polska Akademia Nauk jest stworzenie warunków stymulujących rozwój nauki w pożądanym kierunku. Przykładem takich działań było przystąpienie Polski do Międzynarodowego Programu Biologicznego w latach 60. XX wieku. Zainicjowane przez Polską Akademię Nauk działania objęły wówczas w równym stopniu placówki PAN i instytuty uczelniane, otworzyły pole do interdyscyplinarnej współpracy krajowej i międzynarodowej, dzięki czemu wegetująca przedtem w naszym kraju ekologia szybko osiągnęła poziom porównywalny z innymi krajami europejskimi. Od tego czasu jednak wiele się zmieniło.

Obecnie wyzwaniem jest ściślejsza integracja badań biologicznych wokół kluczowej problematyki różnorodności biologicznej, z przełamaniem barier organizacyjnych między grupami badawczymi. Temu wyzwaniu wychodzi naprzeciw inicjatywa stworzenia centrów badawczych Polskiej Akademii Nauk zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie przyrodniczych kampusów uniwersyteckich w Warszawie i w Krakowie.

Ważnym aspektem są także działania zmierzające do zmiany obiegu opinii o rolnictwie niszczącym bioróżnorodność środowiska, można to uzyskać przez propagowanie rolnictwa zrównoważonego i biologicznych metod ochrony roślin w miejsce chemizacji.

Kiedy w 1997 roku Uniwersytet Jagielloński przystępował do wstępnego projektowania wielkiej inwestycji jubileuszowej – budowy nowego kampusu dla wydziałów przyrodniczych, od razu nawiązano ścisłą współpracę z krakowskim oddziałem Polskiej Akademii Nauk, tak by w tym samym rejonie można było zlokalizować przyrodnicze placówki Akademii; trzecim partnerem miało być centrum nowoczesnych technologii („Park Technologiczny”). Wówczas też powstała koncepcja stworzenia Ośrodka Naukowego Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Przy poparciu władz samorządowych miasta Krakowa i władz regionalnych (wojewódzkich) podpisany został list intencyjny z władzami Uniwersytetu Jagiellońskiego w sprawie lokalizacji Ośrodka Naukowego PAN na terenie III Kampusu UJ, w sąsiedztwie instytutów Wydziału Biologii i Nauk o Ziemi UJ, i Akademickiego Parku Technologicznego.

Obecnie na III Kampusie Uniwersytetu Jagiellońskiego działają nowoczesnie wyposażone instytuty Biologii Molekularnej (Wydział Biotechnologii UJ), z 12 zakładami, w tym: Fizjologii i Biochemii Roślin, Fizjologii i Biologii Rozwoju Roślin, Genetyki Molekularnej, i in.; Instytut Nauk o Środowisku (Centrum Doskonałości Unii Europejskiej IBAES – *Integrating Basic and Applied Environmental Sciences for the benefit of local communities*) z 12 Zakładami (m.in. Ekologii Behawioralnej; Ekosystemów, Populacyjnej, Zwierząt, Ekotoksykologii, Mikrobiologii Ekologicznej) i 3 laboratoriami (Ekologii Molekularnej, Ekochemii oraz Ekoinformatyki i Ekologii Krajobrazu); Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej (Wydział Biologii i Nauk o Ziemi UJ) m.in. z zakładami Geomorfologii, Klimatologii, Hydrologii, Gleboznawstwa i Geografii Gleb, GIS oraz Kartografii i Teledetekcji, a także Zakład Chemii Środowiska (Wydział Chemii UJ). Instytuty te mają do dyspozycji wspólny, rozbudowany kompleks dydaktyczno-biblioteczny. W niedługim czasie na terenie kampusu wybudowane zostaną nowe siedziby Instytutów: Informatyki, Fizyki, a z przyrodniczych – Instytuty Zoologii i Geologii, w dalszej kolejności – Instytut Botaniki.

W Parku Technologicznym działa już prężny ośrodek tworzenia oprogramowania Motoroli. O tym, jakie inne nowoczesne przedsiębiorstwa zainwestują w rozbudowę parku technologicznego zadecyduje m.in. atrakcyjność oferty ze strony centrum naukowo-badawczego, zlokalizowanego na terenie kampusu. Skoncentrowanie w jednym miejscu jednostek badawczych Uniwersytetu Jagiellońskiego i Polskiej Akademii Nauk

o podobnym lub uzupełniającym się profilu nauk przyrodniczych, w optymalnych warunkach lokalowych, w sposób oczywisty zwiększa potencjał naukowo-badawczy i wzmacnia ofertę współpracy nauk przyrodniczych z gospodarką.

Spośród krakowskich placówek Polskiej Akademii Nauk zdecydowany zamiar przystąpienia do Ośrodka Badawczego PAN zlokalizowanego na terenie Kampusu UJ wyrażają:

- Instytut Fizjologii Roślin,
- Instytut Ochrony Przyrody (z niedawno przyłączonym zakładem Biologii Wód),
- Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt,
- Zakład Geomorfologii i Hydrologii Gór i Wyżyn Instytutu Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania.

W budowie nowej siedziby placówki te widzą ogromną szansę przewyższenia ograniczeń obecnej bazy lokalowej i stworzenie nowoczesnej infrastruktury technicznej niezbędnej do prowadzenia badań na najwyższym poziomie naukowym. Profil tych placówek wskazuje jednoznacznie na możliwość bliskiej współpracy z wymienionymi wyżej jednostkami Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Jako główny wspólny obszar badawczy w pierwszej kolejności wylania się problematyka z zakresu szeroko pojętej bioróżnorodności (funkcjonalnej, taksonomicznej i ekologicznej). Już obecnie trwa mniej lub bardziej intensywna współpraca na tym polu między badaczami ze wszystkich tych placówek (wspólna realizacja projektów badawczych krajowych i europejskich, realizowanie w jednostkach PAN prac magisterskich i doktorskich przez słuchaczy UJ, powierzanie zajęć dydaktycznych na UJ pracownikom instytutów PAN). W szczególności należy tu wymienić współpracę Instytutu Nauk o Środowisku UJ z Instytutami Ochrony Przyrody PAN, Botaniki oraz Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN oraz Instytutu Fizjologii Roślin PAN z Instytutem Biologii Molekularnej UJ. W dalszym efektywnym rozwijaniu tej współpracy wielką przeszkodą jest rozproszenie przestrzenne tych placówek.

Ośrodek Badań nad Bioróżnorodnością PAN będzie skupiał wysiłki naukowo-badawcze w następujących obszarach:

- prowadzenie wiodących badań nad różnorodnością biologiczną, m.in. genetycznymi, podstawami bioróżnorodności, mechanizmami utrzymywania bioróżnorodności, różnorodnością biologiczną a stabilnością ekosystemów, bioróżnorodnością w kontekście rozwoju zrównoważonego;
- badania nad ekofizjologicznymi czynnikami produkcji żywności o wysokiej jakości w warunkach zrównoważonego rolnictwa i przy zachowaniu czynników stabilizujących bioróżnorodność w naturalnym środowisku;
- koncentracja badań nad bio- i georóżnorodnością w Karpatach, które są jednym ze 100 centrów bioróżnorodności o światowym znaczeniu i stanowią równocześnie naturalny poligon badawczy dla placówek zlokalizowanych w Krakowie; ustalenie

kierunków przemian i mechanizmów rządzących przekształceniem eko- i geosystemów przyrodniczych Karpat m.in. współczesną ewolucję rzeźby Karpat i przemiany w faunie i florze również w oparciu o badania nad antropogenicznymi czynnikami warunkującymi skład biocenoz i obieg wody na obszarze południowej Polski; badania obejmą również rolę i skutki ekstremalnych zjawisk przyrodniczych w przekształcaniu środowiska przyrodniczego (ekstremalne opady i powodzie czy katastrofalne procesy geomorfologiczne) – ten obszar badawczy stworzy możliwość włączenia do czynnej współpracy zespołów słowackich i ukraińskich;

- działalność aplikacyjna w strategicznych obszarach ochrony bioróżnorodności, np. NATURA 2000 czy w obszarze rozwoju ekologicznego rolnictwa np. przez udział w programach wdrażania produkcji płodów rolnych o wysokiej wartości żywieniowej.

Placówki naukowe wchodzące w skład Ośrodka Badań nad Bioróżnorodnością zachowają swoją prawną odrębność i wewnętrzną strukturę. Integracja zostanie osiągnięta przez zorganizowanie szeregu laboratoriów obsługujących wszystkie jednostki organizacyjne. Planuje się utworzenie następujących laboratoriów:

- Laboratorium Techniki Molekularnych,
- Laboratorium Chemicznego,
- Laboratorium Mikrobiologicznego,
- Laboratorium Geotechnicznego,
- Laboratorium Techniki Mikroskopowych.

Laboratoria te nie powstaną od nowa, lecz będą opierać się na już istniejącym w poszczególnych placówkach laboratoryjnym (często bardzo dobrym) zapleczu technicznym, choć nie ulega wątpliwości, że będzie konieczne uzupełnienie lub wyposażenie laboratoriów w nową aparaturę i podniesienie ich standardu technicznego.

Zostanie również utworzona wspólna biblioteka naukowa, której zasoby będą udostępnione w jednej bazie komputerowej. Poszczególne placówki PAN posiadają uzupełniające się zbiory czasopism i książek, które łącznie obejmują około 194 000 jednostek inwentarzowych.

Kolejnym elementem integrującym potencjał instytucji wchodzących w skład Ośrodka Badań nad Bioróżnorodnością będzie utworzenie Komputerowego Centrum Analityczno-Obliczeniowego, które umożliwi rozwój najnowszych aplikacji opartych na Geograficznych Systemach Informacyjnych oraz tworzenie i udostępnienie różnego rodzaju baz danych takich, jak: zasoby biblioteczne, kolekcje przyrodnicze i zbiory naukowe, specjalistyczne bazy gatunków inwazyjnych oraz krajowych zasobów bio- i georóżnorodności.

Planuje się również utworzenie wspólnego zaplecza edukacyjnego-szkoleniowego w postaci jednej większej sali konferencyjnej (na ok. 200 osób) i dwóch lub trzech mniejszych sal seminaryjnych. Baza ta będzie służyć różnego rodzaju zebraniom, konfe-

rencjom, wykładom, seminariom, w tym potrzebom Międzynarodowego Studium Doktoranckiego Nauk Przyrodniczych PAN.

Inwestycja umożliwi funkcjonowanie centrum edukacyjnego w nowoczesnych warunkach w integracji ze strukturami Uniwersytetu Jagiellońskiego, co powinno zaowocować otwarciem nowych kursów i studiów, podniesieniem liczby prac magisterskich i doktorskich realizowanych w Ośrodku Badań nad Bioróżnorodnością oraz większym zaangażowaniem osób odbywających szkolenia zawodowe. Infrastruktura Ośrodka Badań nad Bioróżnorodnością będzie obsługiwana przez wspólne zaplecze techniczne, co wydatnie obniży koszty funkcjonowania.

Dane techniczne inwestycji

Planowana inwestycja zlokalizowana zostanie w Krakowie - Pychowicach dz. Podgórze od ul. Gronostajowej do ul. Grota Roweckiego w granicach kwartału inwestycyjnego nr 10 wg Planu Koordynacyjnego dla III Kampusu UJ, opracowanego w styczniu 1998 r. przez dr hab. inż. arch. A. Boehma, prof. Politechniki Krakowskiej wraz z zespołem.

Według koncepcji opracowanej przez Przedsiębiorstwo Projektowania i Realizacji Inwestycji PROBADEX-KRAKÓW (Załącznik 2) powierzchnia niezbędna na lokalizację ośrodka wynosi 3,41 ha, z czego:

- działki 7/1 i 7/2 o łącznej powierzchni 0,7422 ha są własnością Instytutu Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN,
- pozostałe działki o nr: 8/1, 8/2, 37, 38, 104 o powierzchni łącznej 2,6678 ha są własnością osób prywatnych i muszą zostać wykupione.

Dane techniczne obiektów: powierzchnia całkowita: 16 500 m², w tym:

• Instytut Fizjologii Roślin PAN	4700 m ² ,
• Instytut Ochrony Przyrody PAN	3500 m ² ,
• Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN	4000 m ² ,
• Zakład Geomorfologii i Hydrologii Gór i Wyżyn IGiPZ PAN	1000 m ² ,
• Centrum konferencyjne, pokoje gościnne, zaplecze	3300 m ² .

Łącznie w wymienionych instytutach pracować będzie około 260 osób.

Koordynatorem prac przygotowawczych i realizacji inwestycji jest Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN.

Ustalono, że administratorem wspólnych elementów inwestycji (sale konferencyjne, pokoje gościnne, oczyszczalnia ścieków itp. będzie Instytut Fizjologii Roślin PAN).

Koszty inwestycji szacuje się na 80 326 327 PLN (w tym koszt gruntu około 8 420 000 PLN). Poniesione dotychczas nakłady na przygotowanie inwestycji wynoszą 506 327 PLN.

W dniu 30 VI 2005 Instytut Systematyki i Ewolucji Zwierząt PAN, jako instytucja wiodąca, wystąpił do Ministra Nauki i Informatyzacji z wnioskiem o dotację celową na realizację przedmiotowej inwestycji w kwocie 79 820 000 mln PLN.

Termin realizacji inwestycji: rozpoczęcie – 2006 r., zakończenie 2010 r. Harmonogram realizacji inwestycji przewiduje dwa etapy:

- I etap 2006-2009, budowa obiektów poszczególnych placówek PAN oraz wspólnego zaplecza administracyjnego,
- II etap 2009-2010, budowa Centrum Konferencyjnego.

Stan zaawansowania prac w zakresie przedmiotowej inwestycji:

- zakupiono 0,74 ha dla potrzeb placówek PAN,
- przygotowano koncepcję urbanistyczno-architektoniczną,
- wystąpiono o przedłużenie ważności Warunków Zabudowy i Zagospodarowania Terenu (wydanego przez Urząd Miasta Krakowa w dniu 11 IX 2002 r.),
- złożono wnioski o dotację celową.

4. Ośrodek Nauk Chemicznych PAN „WOLA”

Szczególna pozycja chemii wśród innych dyscyplin naukowych wynika z faktu, że chemia tworzy i bada strukturę oraz właściwości materii, tej znanej i nowej – nieistniejącej w przyrodzie. Trudno sobie wyobrazić obecny postęp cywilizacyjny bez badań podstawowych, umożliwiających postęp technologiczny w takich dziedzinach, jak: przemysł farmaceutyczny, przemysł środków ochrony roślin, przemysł tworzyw sztucznych, uzyskiwanie nowych materiałów, a także inżynieria genetyczna i szeroko pojęta biotechnologia. W związku z tym współczesna chemia postrzegana jest jako nauka bezpośrednio związana z wieloma innymi dziedzinami począwszy od biologii po inżynierię materiałową. Chemia uprawiana w Polsce, obok fizyki i matematyki, plasuje się w międzynarodowym rankingu na najwyższym miejscu spośród dyscyplin naukowych. Wiąże się to jednak z wysokim poziomem kadr naukowych, natomiast w minimalnym stopniu z infrastrukturą techniczną i poziomem finansowania badań.

Instytuty Chemii Fizycznej PAN i Chemii Organicznej PAN należą do najściślejszej czołówki chemicznych centrów naukowo-badawczych w Polsce, pełniących rolę liderów badań chemicznych. Obok roli koordynatora działalności naukowej w obszarze chemii, Instytuty te dysponują centralną w skali kraju biblioteką posiadającą unikalne zbiory z całej dyscypliny chemii.

Chemia organiczna ma długą tradycję związaną z jej silną pozycją w przedwojennej Polsce. Po wojnie w jej rozwoju decydującą rolę odegrał Zakład Syntezy Organicznej PAN, przekształcony następnie w Instytut Chemii Organicznej PAN. Jednym z głównych osiągnięć organizacyjnych tej jednostki było wykreowanie między innymi tak ważnych obecnie dla tej gałęzi nauki placówek, jak: Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN w Łodzi oraz Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu.

Główne kierunki chemii organicznej uprawianej w Polsce wiążą się z jej klasycznym nurtem: metodologią syntezy i badaniami strukturalnymi w obszarze związków aromatycznych heterocyklicznych. W ostatnich kilku dekadach szybko rozwija się sterokontrolowana synteza organiczna. Jej zastosowanie nie ogranicza się tylko do syntezy totalnej związków występujących w przyrodzie, lecz ich znaczna część ukierunkowana jest na różnorodne pochodne biologicznie czynne, takie jak leki, środki ochrony roślin itp. Obok syntezy, od lat szybko rozwija się i ma znaczne osiągnięcia chemia teoretyczna i kwantowa chemia związków metaorganicznych i kompleksów, a także spektroskopia związków organicznych.

Wiodącymi kierunkami badawczymi Instytutu Chemii Organicznej PAN w najbliższych latach będą:

- metodologia syntezy organicznej,
- kataliza molekularna,
- niekonwencjonalne techniki prowadzenia reakcji chemicznych,
- synteza asymetryczna (diastereoselektywna, enancjoselektywna, kinetyczny rozdział racementu) mająca szczególne znaczenie w produkcji leków,
- badania strukturalne z wykorzystaniem technik magnetycznego rezonansu jądrowego, spektrofotometrii masowej, dichroizmu kołowego oraz rentgenowskiej analizy strukturalnej.

Instytut Chemii Fizycznej PAN w początkach swojego 50-letniego istnienia skupił wybitnych polskich chemików i rozwinął techniki oraz metody badawcze stanowiące podstawę dla innych dziedzin chemii i nauk pokrewnych. W krótkim czasie stał się wiodącą placówką w dziedzinie chemii fizycznej w Polsce i dał początek innym jednostkom badawczym PAN – Instytutowi Niskich Temperatur i Badań Strukturalnych PAN we Wrocławiu oraz Instytutowi Katalizy i Fizykochemii Powierzchni PAN w Krakowie. Odgrywa wiodącą rolę w takich dziedzinach jak chemia supramolekularna, fotochemia i spektroskopia, fizykochemia powierzchni i kataliza, fizykochemia miękkiej materii, elektrochemia, synteza i badanie właściwości materii pod wysokim ciśnieniem.

Pośród kierunków naukowo-badawczych rozwijanych w Instytucie Chemii Fizycznej PAN priorytet mają następujące dziedziny:

- chemia supramolekularna,
- inżynieria powierzchni w połączeniu z wysokorozdzielczą analizą jakościową i ilościową powierzchni ciał stałych,
- mikro- i nanotechnologie,
- fotodiagnostyka i fototerapia,
- bioinżynieria,
- odnawialne źródła energii,
- ochrona upraw i środowiska leśnego.

Wiodąca pozycja obu Instytutów nie znajduje żadnego odzwierciedlenia w infrastrukturze technicznej pomieszczeń, w których zlokalizowane są obie jednostki. Wybudowane w początkach lat 60. pawilony, zlokalizowane na grząskich gruntach, przy zastosowaniu ówczesnych oszczędnych technologii, są obecnie w bardzo złym stanie technicznym. Ich generalny remont jest przedsięwzięciem nieopłacalnym. Jedynym technicznie uzasadnionym rozwiązaniem jest budowa nowych obiektów, w których zlokalizowany byłby Ośrodek Nauk Chemicznych PAN „WOLA”. W skład tego Ośrodka wchodzić będą: Instytut Chemii Organicznej PAN, Instytut Chemii Fizycznej PAN, Środowiskowa Biblioteka Chemiczna PAN, Centrum Konferencyjne wraz z zapleczem hotelowym (Załącznik 3).

Dane techniczne o inwestycji

Cała inwestycja ma być zlokalizowana w Warszawie przy ul. Kasprzaka 44/52 na działce nr 50,51, obręb 6-04-04 o powierzchni 39 311 m², będącej własnością Skarbu Państwa, w wieczystym użytkowaniu PAN.

Planowana inwestycja Ośrodka Nauk Chemicznych PAN „WOLA” składa się z następujących nowych obiektów:

- budynek laboratoryjny Instytutu Chemii Organicznej PAN, 5 kondygnacji (jedna podziemna) o powierzchni całkowitej 12 300 m², powierzchni użytkowej 7932 m²,
- budynek laboratoryjny Instytutu Chemii Fizycznej PAN, 5 kondygnacji, o powierzchni całkowitej 13 000 m², powierzchni użytkowej 8537 m²,
- Centrum Konferencyjne o powierzchni całkowitej 4050 m²,
- nowy hotel o powierzchni całkowitej 7400 m²,

oraz przeznaczonych do modernizacji:

- biblioteka,
- budynek hotelowy,
- budynek warsztatowy.

Koordynatorem prac przygotowawczych i realizacji inwestycji jest Instytut Chemii Organicznej PAN. Oba budynki laboratoryjne zaprojektowano w podobnej architekturze i tej samej technologii (konstrukcji płytowo-słupowej, między kondygnacjami użytkowymi zaprojektowano półpiętra techniczne i niezbędne instalacje techniczne).

Centrum Konferencyjne będzie połączone łącznikami z budynkami laboratoryjnymi Instytutu Chemii Organicznej PAN i Instytutu Chemii Fizycznej PAN, biblioteką i hotelem. Składać się będzie z sal konferencyjnych na 500, 300, 150 osób oraz kilku małych sal seminaryjnych.

Nowy budynek hotelowy, wyposażony w 90 apartamenty hotelowe (45 jednoosobowych i 45 dwuosobowych) przeznaczony jest dla pracowników naukowych spoza Warszawy, a także dla uczestników konferencji.

Modernizowany budynek hotelowy (obecnie pełniący funkcję budynku administracyjnego) będzie wyposażony w 39 pokoi jednoosobowych dla uczestników konferencji.

Modernizowany budynek biblioteki (obecnie w części budynek administracyjny) przeznaczony jest na rozbudowę biblioteki. W budynku tym pozostanie stołówka pracownicza. Budynek warsztatowy zostanie poddany remontowi.

Koszt inwestycji nowo budowanych obiektów oszacowano na 250 502 600 PLN. W dniu 30 czerwca 2005 r. Instytut Chemii Organicznej PAN, jako instytucja wiodąca, wystąpił do Ministra Nauki i Informatyzacji o dotację celową na przedmiotową inwestycję w kwocie 250 502 600 PLN.

Planowane terminy realizacji: rozpoczęcie IV kwartał 2005 r., zakończenia IV kwartał 2009 r. Realizacja planowanej inwestycji będzie wymagała starannej koordynacji

prac. Po wybudowaniu pierwszego obiektu zostanie do niego przeniesiony Instytut Chemii Organicznej PAN, stary budynek tego Instytutu zostanie rozebrany, a na jego miejscu rozpocznie się budowa nowego obiektu dla Instytutu Chemii Fizycznej PAN.

Równoległe do głównych budynków realizowane będą budowy i modernizacje pozostałych obiektów.

Stan zaawansowania prac w zakresie przedmiotowej inwestycji:

- przygotowano koncepcję zabudowy całej inwestycji,
- wystąpiono do Urzędu miasta Warszawy o zatwierdzenie koncepcji budowy i modernizacji Centrum Naukowo-Konferencyjnego Chemii,
- złożono wnioski o dotację celową.

5. Ośrodek Studiów Humanistycznych i Społecznych PAN oraz Uniwersytetu Warszawskiego

Wspólne działania na rzecz budowy Ośrodka Studiów Humanistycznych i Społecznych zostały określone w porozumieniu zawartym przez Uniwersytet Warszawski i Polską Akademię Nauk w dniu 7 grudnia 2000 r. Przedmiotowa inwestycja ma służyć zaspokojeniu potrzeb obu instytucji naukowych, prowadzących dydaktykę i badania naukowe z zakresu szeroko rozumianych nauk społecznych, umożliwiających realizację statutowych celów Uniwersytetu Warszawskiego oraz dwu jednostek PAN: Instytutu Filozofii i Socjologii i Instytutu Studiów Politycznych (Załącznik 4).

Uniwersytet Warszawski przewiduje lokalizację w obiekcie własnych jednostek organizacyjnych z dziedziny nauk społecznych, głównie Wydziału Filozofii i Socjologii. Obecnie problematyką dydaktyczno-badawczą w tym zakresie zajmuje się 216 pracowników (w tym: 21 profesorów, 28 doktorów habilitowanych i 56 pracowników ze stopniem doktora).

Działalność ta prowadzona jest przez Zakłady:

- Antropologii Społecznej,
- Historii Myśli Społecznej,
- Metodologii Badań Socjologicznych,
- Problemów Społecznych i Planowania Społecznego,
- Psychologii Społecznej,
- Socjologii Kultury,
- Socjologii Ogólnej, Socjologii Oświaty i Wychowania,
- Socjologii Polityki, Socjologii Pracy i Organizacji,
- Socjologii Wsi i Miasta,
- Statystyki,
- Demografii i Socjologii Matematycznej,
- Socjologii Struktur Przestrzennych,
- Społecznych Problemów Wychowania,
- Teorii i Metody Pracy Socjalnej,
- Profilaktycznej Funkcji Polityki Społecznej,
- Psychologii Więzi Społecznych,
- Psychospołecznych Badań nad Rodziną,
- Studiów Patologii Społecznej

oraz w Katedrach:

- Socjologii Moralności i Aksjologii Ogólnej,

- Socjologii Prawa i Obyczajów,
- Studiów nad Tradycją i Zmianą Społeczną w XIX i XX wieku, a także w
- Ośrodku Badań Młodzieży.

Z tak szerokiego spektrum badawczo-dydaktycznego korzysta ogółem blisko 2000 studentów.

Instytut Filozofii i Socjologii PAN zatrudniający 123 pracowników (w tym: 22 profesorów, 22 docentów, 26 pracowników ze stopniem doktora) prowadzi badania z zakresu filozofii obejmujące:

- historię i współczesne kierunki filozofii,
- filozofię kultury i nauki,
- prakseologię i etykę życia gospodarczego.

W zakresie socjologii kierunki badawcze obejmują:

- rozwój demokracji,
- socjologię gospodarki i problemy funkcjonowania gospodarki rynkowej,
- strukturę społeczną (w tym, zróżnicowanie i nierówności).

Instytut Studiów Politycznych PAN zatrudniający 82 pracowników (w tym: 8 profesorów, 12 docentów, 23 pracowników ze stopniem doktora) prowadzi badania naukowe głównie w kierunkach:

- procesy społeczne, polityczne i gospodarcze w toku transformacji ustrojowej w Polsce,
- procesy integracji europejskiej,
- stosunki międzynarodowe i problemy bezpieczeństwa,
- myśl polityczna i filozofia polityki,
- polska emigracja polityczna po 1945 r.

Instytut realizuje szeroką współpracę międzynarodową z Niemcami, Włochami, Wielką Brytanią, Węgrami, USA i Australią. Pracownicy naukowcy Instytutu biorą czynny udział w działalności dydaktycznej, w tym z Instytutem Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz Collegium Civitas w Warszawie.

Ponadto w planowanym obiekcie przewidywana jest lokalizacja połączonych bibliotek: Wydziału Filozofii i Socjologii UW, Instytutu Filozofii i Socjologii PAN oraz Polskiego Towarzystwa Filozoficznego.

Dane techniczne inwestycji

Działka nr 7/1, obręb 5-04-03 o powierzchni 9017 m², w Warszawie, ograniczona ulicami: Karowa, Dobra i Furmańska. Teren ten jest własnością Skarbu Państwa, wydierżawioną przez Starostę Powiatu Warszawskiego na rzecz PAN i UW na okres 29 lat, tj. do 31 grudnia 2033 r. Umowa dzierżawy przewiduje możliwość jej przedłużenia, pod warunkiem realizacji tej inwestycji.

Na sąsiedniej działce nr 7/3 Uniwersytet Warszawski planuje wybudowanie zespołu hotelowo-konferencyjnego. Budynek będzie miał około 180 pokoi hotelowych, zespół gastronomiczny, część rekreacyjną oraz pomieszczenia konferencyjne (sala na 800 osób z możliwością podziału na cztery mniejsze) oraz garaż podziemny.

Opracowany przez Pracownię Architektoniczną APA Kuryłowicz & Associates projekt koncepcyjny wspólnej inwestycji PAN i UW uzyskał akceptację wszystkich użytkowników i na jego podstawie wydana została decyzja o warunkach zabudowy.

Projektowany budynek ma mieć cztery kondygnacje naziemne i trzy podziemne. Powierzchnia całkowita budynku wynosi 21 840 m², z czego powierzchnia użytkowa (powierzchnia bez komunikacji, szatni, toalet, pomieszczeń technicznych) wynosi 9342 m² i została podzielona przez przyszłych użytkowników w sposób następujący:

- Uniwersytet Warszawski 3282,8 m²,
- Polska Akademia Nauk 3159,1 m²,
- powierzchnia wspólna (biblioteka, część usługowa) 3246,9 m².

Koszt realizacji inwestycji określony został na kwotę 65 000 000 PLN, w tym 6 000 000 PLN na dokumentację techniczną. Z całości kwoty 31 850 000 PLN przypada na Instytuty PAN.

W dniu 30 czerwca 2005 r. Instytuty PAN wystąpiły do Ministra Nauki i Informatyzacji o dotację celową na realizację przedmiotowej inwestycji w kwotach:

- Studiów Politycznych PAN 13 700 000 PLN,
- Filozofii i Socjologii PAN 18 150 000 PLN.

W dniu 26 czerwca 2005 r. Uniwersytet Warszawski wystąpił do Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z wnioskiem o umieszczenie przedmiotowej inwestycji w budżecie Ministerstwa na lata 2006-2008, w kwocie 34 000 000 PLN.

Planowane terminy realizacji inwestycji: rozpoczęcie – 2006 r., zakończenie – 2008 r.

Stan zaawansowania prac w zakresie przedmiotowej inwestycji:

- przygotowano koncepcję zabudowy wspólnej inwestycji PAN i UW,
- wystąpiono do Władz miasta Warszawy o zatwierdzenie koncepcji zabudowy,
- wystąpiono z wnioskami o dotacje celowe,
- wykonano prace przygotowawcze dotyczące dokumentacji technicznej.